

ה'תנש"א), וואָס אידן האָבן איר אָנגערופן (און מפיץ געוועזן) מיטן ר"ת
„אראנו נפלאות“.

(משיחת יום ד' פ' ברכה, ז' תשרי תנש"א)

ויה"ר – והוא העיקר – שכאו"א מאתנו יהי" ש"ליח" לבשר לעצמו,
לבני ביתו ולכל היהודים בסביבתו, כי „הנה זה בא“¹, „הנה אלוקינו זה
גו' זה ה' קוינו לו“² (ב"פ זה³), והנה דוד מלכא משיחא, וכי אליהו הנביא
כבר יום קודם ה' בטבריא⁴ ובישר אודות ביאת משיח צדקנו.

ויש לומר, דכיון שמשיח יכול לבוא בכל יום, „אחכה לו בכל יום
שיבוא“⁵, ואלהו הנביא צריך לבשר יום קודם על ביאת המשיח – מגיע
אלהו הנביא לטבריא בפועל ממש כל יום ומבשר על ביאת המשיח
(במיוחד) לאלו שעומדים במעמד ומצב ד„אחכה לו בכל יום שיבוא“
– גם לאלו שאין אומרים זאת בדיבור (כמנהג חב"ד)⁶, אלא חושבים
ע"ז, ובפרט כאשר אומרים במזמור תהלים הידוע⁷ „מצאתי דוד עבדי
בשמן קדשי משחתיו“.

... ובזה ניתוסף הדגשה מיוחדת בשנה זו – הן מצד המזמור תהלים
שבו אומרים „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו“, והן מצד השלימות
דארבעים שנה שאז כבר „נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים
לשמוע“⁸, ובפרט לאחרי שכבר נכנסנו (ושבעה ימים) בשנת הנ"א
ה'תנש"א), שנקראה (והופצה) ע"י בני ישראל בר"ת „אראנו נפלאות“.

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

וילך

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יט
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק“
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושתיים לבריאה

הוספה

בשורת הגאולה

ג.

ויה"ר והוא העיקר – אז יעדערער פון אונז זאל ווערן א "שליח" אויף אַנזאָגן זיך, זיינע בני בית און אלע אידן אַרום אים, אַז "הנה זה בא"¹, "הנה אלקינו זה גו' זה ה' קוינו לוי"² (ב"פ זה³), והנה דוד מלכא משיחא, און אַז אליהו הנביא איז שוין מיט אַ טאָג פריער געווען אין טבריא⁴ און האָט אַנגעזאָגט וועגן ביאת משיח צדקנו.

ישי לומר, אַז וויבאלד משיח קען קומען יעדער טאָג, "אחכה לו בכל יום שיבוא"⁵, און אליהו הנביא דאַרף אַנזאָגן אַ טאָג פריער אויף ביאת המשיח – קומט אליהו הנביא אין טבריא בפועל ממשי יעדער טאָג און זאָגט אַן אויף ביאת המשיח (במיוחד) צו די וואָס שטייען אין אַ מעמד ומצב פון "אחכה לו בכל יום שיבוא" – אויך די וואָס זאָגן דאָס ניט בדיבור (כמנהג חב"ד)⁶, נאָר מ'טראַכט וועגן דעם, ובפרט ווען מ'זאָגט אין דעם באַוואוסטן קאַפיטל תהלים⁷ "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו".

... און אין דערויף קומט צו אַ ספעציעלע הדגשה היינטיקן יאָר – סיי מצד דעם קאַפיטל תהלים אין וועלכן מ'זאָגט "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו", און סיי מצד די שלימות פון ארבעים שנה וואָס דעמולט איז שוין "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸, ובפרט נאָך דעם וואָס מ'איז שוין אַריין (ושבעה ימים) אין שנת הנ"א

(1) ל' הכתוב – שה"ש ב, ח.

(2) ישעי' כה, ט. וראה תענית בסופה.

(3) שמור"ר ספכ"ג.

(4) ראה עירובין מג, ב: "אתא אליהו מאתמול . . . לבית דין הגדול", וב"ד הגדול "בטבריא עתידין לחזור תחילה" (רמב"ם הל' סנהדרין ספי"ד).

(5) עיקר הי"ב מי"ג עיקרים.

(6) ראה לקו"ש ח"ט ע' 282 ואילך.

(7) פט, כא.

(8) תבוא כט, ג.

רש"י על התורה, עינים מופלאים"⁷ גם בשאר חלקי התורה. וכך גם בענינו, שלפי פירוש רש"י, מתורצת הקושיה שלעיל דוקא על פי פשוטו של מקרא:

רש"י מפרש בפסוקנו: "ויכתוב משה... ויתנה – כשנגמרה כולה נתנה לבני שבטו".

דברי רש"י, "כשנגמרה כולה" מובנים, כפי שמסבירים מפרשיו⁸: כדי שלא יחשוב, שמשה רבנו כתב את ספר התורה רק עד לפרשה זו, ולא יותר, (כיון שהתורה מספרת כאן שמה רבנו כתבו ונתנו), ונתן את ספר התורה בלתי מושלם, אומר רש"י שהוא נתנו "כשנגמרה כולה".

(בכך מובן מדוע מצטט רש"י ב, דיבור המתחיל" גם את המילה, "ויתנה", ואינו אומר בקיצור, "ויכתוב משה, כולה".

כי המילה, "ויכתוב" בלבד עדיין אין הוכחה שמדובר כאן על "כולה". אך כיון שכתוב "ויתנה", מוכרחים לומר שהכוונה היא ל"כולה", כי משה לא היה, בודאי, מוסר את התורה בלתי שלמה).

אך אין מובנים דברי רש"י בהמשך, נתנה לבני שבטו: לכאורה, הוא חוזר בכך על הנאמר בפסוק עצמו – "ויתנה אל הכהנים בני לוי הנושאים את ארון...?"

אם כוונת רש"י היא להדגיש שמשמעות המילה, "כהנים" כאן כוללת את שבט לוי כולו – "בני שבטו" – קשה: הביטוי, "כהנים בני לוי" כבר כתוב קודם לכן, כדלעיל, ושם אין הכוונה לשבט לוי כולו, אלא רק לכהנים, כפי

(7) ל' השל"ה במס' שבועות שלו (קפא, א).

(8) ראה גו"א, ס' זכרון (בפ"ל הא') וח' ופ"ל מהרי"ק כאן, ש"ח ומשכיל לדוד באו"א.

א. פירוש הרוגוטשובי על "הכהנים בני לוי"

בפירושו על הפסוק¹, "ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנושאים את ארון ברית ה' ואל כל זקני ישראל", מתעכב הגאון הרוגוטשובי² על המילים, "הכהנים בני לוי":

הביטוי, "הכהנים בני לוי" כבר כתוב לפני כן בסוף פרשת שופטים³ בענין עגלה ערופה – "ונגשו הכהנים בני לוי...". ושם נאמר ב, ספרי⁴: "אין לי אלא תמימים, בעלי מומים – מניין? תלמוד לומר – בני לוי". כלומר, שהמילים המיותרות, "בני לוי" באות לרבות, שגם כהנים בעלי מומין⁴ כשרים לענין עגלה ערופה⁵ –

ועל כך שואל הרוגוטשובי, "וכאן מאי? – מה באה התורה לרבות כאן במילים, "בני לוי"? הרי כאן אין לומר שמילים אלו מרבות בעלי מומים, כי אין מדובר כאן על עבודה, שלגביה בעלי מומים פסולים.

וזהו אחד מן המקומות הבודדים, שבהם נשאר הרוגוטשובי בקושיותו⁶.

ב. פירוש רש"י ל"ויכתוב משה..."

כאמור פעמים מספר, אפשר ללמוד מפירוש

(1) פרשתנו לא, ט.

(2) עה"ת כאן (ע' רסא).

(3) כא, ה.

(4) בספרי (תובא ברש"י) עה"פ (שופטים יח, א), לא יהי לכהנים הלויים כל שבט לוי" מרבה בעלי מומים ממש"נ, כל שבט לוי" ואכ"מ.

(5) וגם לברכת כהנים כשרים, כהמשך הכתוב, כי גם בחר גו' ולברך גו', וכבספרי שם. וראה תענית כז, רע"א ובתור"ה א'.

(6) וידוע דכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר עליו, "שר התורה".

את הרע ומבטלים אותו, כמעדנים העשויים,,מדברים חריפים או חמוצים, רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב...".

לפי זה מובן מדוע לא הפרידו את הכהנים מהלויים בשלושת הענינים שהוזכרו, כי מטרתם ותכליתם של שלושת הענינים הללו היא תיקון ענין בלתי רצוי, שאינו קשור לדרגת כהן, שבה אין שום רע, אלא לדרגת לוי. ולפיכך, היו ענינים אלו אפילו בכהנים עצמם מפני ענין הלוייה שבהם ולא מפני מעלת הכהונה שבהם.

ז. שלושת הענינים הנ"ל – תיקון הרע

הסבר הדברים:

(א) בענינינו: ספר התורה ניתן לא למען לימוד תורה סתם, אלא כדי למנוע התנהגות בלתי רצויה, ולכן הוא ניתן דוקא לאחר התוכחות וכריתת הברית שבפרשת תבוא וניצבים⁴⁵.

(45) וכן לקמן בפרשתנו לא, טז ואילך. שם, כו ואילך.

(ב) הדלקת והטבת הנרות היתה קשורה ל„חלשה דעתו“ של אהרן, זוהי עבודה שמעין חזרה בתשובה, הנובעת מדרגת „לוי“ שבו – שענינה כללית: אורה יוצאה לכל העולם⁴⁶, שהרי אפילו מעט אור – תפקידו לדחות חושך.

(ג) מחלוקת קרח: לקיחת המטות היתה קשורה לתיקון מחלוקת קרח, ככתוב⁴⁷ „והשכחתי מעלי את תלונות בני ישראל...“.

ולכן לא היו הכהנים מופרדים משבט לוי בשלושה ענינים אלו.

מצד שני, הכהנים (ואהרן) הם שלוחי שבט לוי לביצוע שלושה ענינים אלו, כי על ידי כך היו בתיקון ובתשובה שבהם שתי המעלות: דרגת לוי ו„אתכפיא“ – תיקון הרע, ודרגת כהן ו„אתהפא“ – תיקון הרע נעשה בשיא השלימות⁴⁸, באופן של אתהפא חשוכה לנהורא ומרירו למתקא, והוא נעשה כולו טוב.

(משיחת ש"פ נצו"י תשכ"ו)

(46) תנחומא תצוה ו, שם בהעלותך ב. ויק"ד פ"א, ז. וראה ירושלמי ברכות פ"ד, ה"ה.

(47) קרח יז, כ.

(48) וכיון שג"ו עיקר – לכן א"א בלויים סתם, ואסורים (בהדלקת ו)הטבת הנרות.

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד

ג. ההסבר: הכהנים – נציגי שבט לוי

ההסבר לכך הוא:

גם כאן, כבפסוקים אחרים, סובר רש"י, שב„ויתנה אל הכהנים בני לוי“ הכהונה היא, שהנתינה ממש היתה רק לכהנים, אך דוקא משום כך מתעוררת השאלה, שעליה הוא עונה בפירושו: הרי משה רבנו מסר את ספר התורה כפי שנאמר בסוף הפסוק, גם „ואל כל זקני ישראל“ – לכל שבטי ישראל, אשר הזקנים היו נציגיהם¹⁶. ואם ספר התורה שניתן ל„הכהנים בני לוי“, היה לכהנים בלבד, יוצא שהוא ניתן לכל שבטי ישראל, חוץ מהלויים של שבט לוי?

לכן מדגיש רש"י בפירושו: „נתנה לבני שבטו“, שמסירת ספר התורה על-ידי משה רבנו לכהנים, היא מסירה „לבני שבטו“, כי הכהנים ייצגו בכך את שבט לוי כולו¹⁷, בדיוק כשם שכל זקני ישראל קבלו את ספר התורה כנציגים של כל שבטי ישראל.

זוהי גם הסיבה לכך, שהתורה מוסיפה את המילים „בני לוי“, כי לא נתנו להם את ספר התורה ככהנים בפני עצמם, אלא כ„כהנים בני לוי“ – נציגי שבט לוי, אשר בהיותם „שרים“¹⁸ של שבט לוי הם נציגי השבט כולו, בדומה לזקני שבטי ישראל.

אמנם, באופן כללי, הכהנים מובדלים משבט לוי¹⁹, והם מחנה נפרד^{19*}, אך אין

שמודגש שם בהמשך „כי במ בחר ה'... לשרתו ולברך... ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע“, כמו כן נאמר גם הביטוי „הכהנים הלויים“ מספר פעמים בתורה⁹, ובכל מקום¹⁰ הכוונה היא לכהנים בלבד, כפי שמפרש רש"י בפעם הראשונה¹¹: „הכהנים הלויים – הכהנים שיצאו משבט לוי“, מהי איפוא הוכחתו של רש"י כאן, שהמילים „ויתנה אל הכהנים בני לוי“ הכוונות אל שבט לוי כולו – „לבני שבטו“?

אמנם, בסוף הפסוק עצמו נאמר „הנושאים את ארון ברית ה'“, ונושאי הארון היו הלויים¹², אך אפשר להסביר, כדברי ה„חוקוני“¹³, שמדובר כאן על הכהנים שהכינו את הארון כדי לאפשר ללויים לשאתו, והם „שמו אותם (את בני קהת)... אל משאו“, ככתוב בסוף פרשת במדבר¹⁴. ואמנם, פירוש זה אינו כלי"ך „חלק“, אך בכל זאת הוא קרוב יותר לפשוטו של מקרא מאשר הפירוש שבמילים „הכהנים בני לוי“ הכוונה היא לשבט לוי כולו.

(ובפרט: בין כך ובין כך אי אפשר לפרש ש„הנושאים את ארון ברית ה'“ הם כל שבט לוי, כי רק בני קהת נשאו את הארון¹⁵).

(9) שופטים יז, ט. יח. יח. א. תצא כד, ת. תבא כז, ט.
(10) ומה שפרש"י בשופטים (יח, א), ונחלתו – אלו קדשי הגבול תרומות ומעשרות כו", דקאי גם על הלויים – היינו משום שנאמר „(לכהנים הלויים) כל שבט לוי“, שמרבה גם הלויים. ואף שפרש"י (כנ"ל הערה 4), כל שבט לוי – בין תמימין בין בעלי מומין" – היינו מתיבת „כל (ודלא כבש"ח שם). ואכ"מ.
(11) שופטים יז, ט.
(12) ראה ח' ופ' מהרי"ק כאן.
(13) בפ' הב' (וראה גם ש"ך עה"ת כאן). – בפ' הא' כ' דהכהנים נקראו „נושאי ארון גו" מפני שנשאו אותו אחרי פטירת משה כו' (וכן נקראו בספר יהושע (קאפיטל ג'ד) הכהנים נושאי ארון גו" וכיו"ב) – אבל קשה לפרש כן בפרש"י, שהרי התלמיד לא למד זה עדיין.
(14) ד, ה ואילך.
(15) ראה ספר זכרון כאן.

ומש"נ (עקב י, ח) „בעת ההיא הבדיל גו' שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה'“ – י"ל כי נקט שלימות ותכלית ההבדלה דשבט לוי – שזוהו נשיאת הארון.
ומש"נ לקמן בפרשתנו (לא, כה), ויצו משה את הלויים

נושאי ארון גו" יש לפרש כנ"ל [א דקאי רק על בני קהת (ובראב"ע שם – דקאי על הכהנים) – ודוחק לומר כן לרש"י, מדסתים].

(16) פרש"י בהעלותך יא, כו.

(17) וכן דייק בפ' תבוא (כט, ג), נתן משה הספר תורה לבני לוי .. את בני שבטך כו".

(18) פרש"י יתרו יט, ו. וראה ג"כ פרש"י שמות ב, טז.

(19) וכמש"נ (דה"י א כג, יג), ויבדיל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו על עולם גו", ובלשון הרמב"ם (הל' כלי המקדש רפ"ד): הכהנים הובדלו מכלל הלויים כו".

(19*) פרש"י במדבר ב, ב.

ד. הלוייה – זרות לכהונה, כבעלי מומים לגבי כהנים

לפי האמור לעיל מובן, גם בלימוד בדרך ההלכה, כיצד במילים „הכהנים בני לוי” אשר בסוף שופטים, מרבה התורה את בעלי המומים, כדלעיל, בסעיף א:

כשם שבעלי המומים הם כהנים, ואף אוכלים קדשי קדשים, שאכילתם מכפרת²⁵, אך בכל זאת הם נקראים „זרים” לגבי כהנים תמימים, כנאמר בתלמוד הירושלמי²⁶: „הוא זר, הוא בעל מום” – כך גם בני לוי, למרות שהם „שבת אחד” עם הכהנים, בכל זאת הם נחשבים כ„זרים” לעומת הכהנים, ולכן, מצד דוגמא זו, המילים „בני לוי” מרבות את בעלי המומים.

וכך בענייננו: ספר התורה לא ניתן לכהנים מפני קדושת הכהונה כשלעצמה, אלא כ„כהנים בני לוי” – ככהנים הכוללים בתוכם גם את ענין הלוייה, למרות שיש בכך „זרות” לגבי חלק הכהונה שבהם.

ה. בשלושה ענינים אלו – הכהנים שונים, לכאורה

אך עדיין אין ברור: אם הכהנים נפרדים בכל זאת מן הלויים, עד אשר היו במחנה בפני עצמו²⁷, מדוע לא ניתן להם ספר התורה ככהנים בפני עצמם, ולא רק כ„שרים” של הלויים?

שאלה זו קיימת גם לגבי שני הענינים שנזכרו לעיל – (א) הדלקת והטבת הנרות, שהיא במקום „חנוכת המשכן והמזבח” (ב)

25) תצוה כט, לג. רמב"ם רפ"י מהל' מעה"ק. וראה ג"כ סהמ"צ להצ"צ מצות איסור עבודת בע"מ כו' (ע' לא) מצות אכילת ק"ק (ע' צ).
26) יומא פ"ב ה"א.
27) ראה לעיל הערה *19.

המטה במחלוקת קרח – מדוע לא הפרידו שם את הכהנים מן הלויים?

ואדרבה: בשלושה ענינים אלו סביר יותר, לכאורה, להפריד את הכהנים משבת לוי:

(א) בענייננו, אמנם נאמר²⁸ על שבת לוי כולו „ורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל” – שעליהם ללמד את ישראל תורה – אך בכל זאת, יש לכהנים תפקיד מיוחד בכך, ודוקא עליהם נאמר²⁹ „ובאת אל הכהנים... והגידו לך... על פי התורה אשר ירוך...”, „ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגיע”, ענין שאינו נאמר לגבי הלויים. ואם כך, צריך היה לתת להם את ספר התורה בנפרד, ולא יחד עם הלויים.

(ב) מצות הדלקת³⁰ והטבת הנרות שייכת לכהנים בלבד, כלשון רש"י שלעיל: „שאתה מדליק ומטיב את הנרות”, וללויים אסור לעשות זאת, לכלל שבטי ישראל. ואם כך – היתה צריכה להיות ללויים השתתפות אחרת בחנוכת המזבח.

(ג) טענת קרח „ומדוע תתנשא על קהל ה'”³¹ כלל לא היתה לגבי שבת לוי, שקרח עצמו היה לוי, אלא דוקא על הכהונה כשלעצמה, כפי שהוא אומר³² „ובקשתם גם כהונה” – והרי המטות היו „למשמרת לאות”³³, ש„ולא ילוננו עוד על הכהונה”³⁴, ואם כך היה צריך להיות לכהנים מטה לעצמם.

ו. כהנים – אתהפכא, לויים – אתכפיא

ההסבר לכך, בפנימיות הענינים, הוא:

28) ברכה לג, י.
29) שופטים יז, ט"א. כא, ה.
30) ראה לעיל הערה 21.
31) קרח טז, ג.
32) שם, י. וראה בזה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 107 ושי"נ.
33) שם יז, כה.
34) פרש"י שם. וראה רמב"ן ומפרשי רש"י.

אמנם, הן הכהנים והן הלויים הורמו מכל ישראל כדי לשרת את הקדוש-ברוך-הוא³⁵ והם מופרשים מעניני העולם הוה³⁶, אך יש הבדל ביניהם: לכהן אסור להיטמא³⁷, ולפיכך אסור לו לצאת לחוץ-לארץ³⁸, ואילו על הלוי אין איסור זה חל. כלומר, כהן מופרש לחלוטין מענינים של היפך הקדושה והטהרה, ואסור שתהיה בו טומאה. ואילו הלוי אינו מושלל מעניני טומאה, ורק כאשר הוא צריך לעסוק בעבודת הלויים הוא צריך להיטהר³⁹.

כך גם בדרגות של „כהונה” ו„לוייה” הקיימות אצל כל יהודי⁴⁰: דרגת „כהן” היא הדרגה בנפש⁴¹ שבה אין שום מגע עם טומאה⁴². ודרגת „לוי” שבנפש היא דרגה שהטומאה יכולה להגיע אליה, אך העבודה של דרגה זו מבטלת („טבילה” – אותיות „הביטל”⁴³) את הטומאה.

במילים אחרות, ובלשון התניא⁴⁴: כהן הוא עבודה של „אתהפכא”, אין כלל רע, בדומה למעדנים העשויים „ממאכלים ערבים ומתוקים”, לויים – עבודת „אתכפיא”, שוברים

35) ראה עקב י, ה. ובפרש"י. ובל' הרמב"ם (הלכות כלי המקדש רפ"ג. וראה רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ג הי"ב): ורע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש כו'.

36) ובל' הרמב"ם (הלכות שמיטה ויובל שם): הבדלו מדרכי העולם.

37) ר"פ אמור.

38) רמב"ם הל' אבל פ"ג הי"ג. טושו"ע יו"ד סו"ס שסט. 39) להעיר ממור"ל (מנחות בסופה) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה (אף שלא נמצא בשעה זו כהן ולי ששוקים בהל' אלו).

40) ראה רמב"ם (הל' שמיטה ויובל שם הי"ג): ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש וכו' קדש הקדשים.

41) להעיר מזה"ב צה, א – הובא באגה"ק ס"ב (קיה, א) – והנשמה נקראת בת כהן.

42) ובפרש"י יותר, בחל' כהן סתם, מכיון שמותר לו ליטמא „לשאר הקרוב וגו'", אינו מובדל לגמרי מענין הטומאה: משא"כ בחל' כה"ג (שלמעלה, ואצל כאו"א) הוא מובדל לגמרי מענין הטומאה – ראה בכ"ז לקו"ש ח"ז ע' 164 ואילך.

43) סידור סוף כוונת המקוה (קנט, סע"ד) ושם: אלא שנתחלף הוי"ו בה"א.

44) פכ"ז.